

ZGODOVINSKI ZBORNIK.

PRILOGA

LJUBLJANSKEMU ŠKOFIJSKEMU LISTU.

—••••• Izhaja v nedoločenih obrokih. •••••—

Dvanajsto leto.

Ljubljana, meseca julija 1899.

Številka 51.

Zgodovina horjulske fare.

Sestavil Jožef Kržišnik.

(Nadaljevanje.)

26. Četrto adventno (kvaterno) nedeljo je maševal in pridigoval kapelan. Ključar je dal počesne 40 kr.

27. Pred Božičem so bile ob treh popoldne slovesne večernice in kapelan je kadil po hišah. — Pred polnočjo je pel kapelan zornice, potem je maševal in pridigoval. Intencijo je imel prosto.

28. Sveti dan, 25. dec., je bila ob 10. uri sveta maša s pridigo. Počesne je dal Maren 1 gld. Popoldne ob štirih so bile zopet slovesne večernice.

29. Na praznik sv. Štefana, 26. dec., je bila ob 10. uri sv. maša s pridigo. Po sv. maši je šel kapelan na prižnico, da je blagoslovil sol in vodo sv. Štefana, oves in klajo za konje. Potem je blagoslovil tudi konje, katere so pripeljali vaščani pred pokopališče. Iz počesne Rožmanec je prejel 1 gld.

Pokopavali so na Vrzdencu pograjski duhovniki. Za naročeno sv. mašo je dobil duhovnik na Vrzdencu 53 $\frac{1}{4}$ kr. k. v. Kadar je šel obhajati, je dobil na Vrzdencu za pot 24 kr., v Horjulu in na Samotorici pa 40 kr. Za poroko je bilo štolnine 16 kr., za oklice 2 gld. 20 kr., če se je omožila nevesta v drugo faro, je plačala za oklice 5 gld. Od krsta je dobil župnik 16 kr., kapelan 4 kr., in cerkvenik 4 kr. Vrzdenski beneficijar je štolnino dal pograjskim duhovnikom. Za vpeljavko je dobil duhovnik 3 $\frac{1}{4}$ kr. Pogreb s sv. mašo brez bilj je stal 1 gld. 10 $\frac{1}{2}$ kr., bilje posebej 16 kr., in sedmi dan sv. maša z „libera“ 1 gld. 10 $\frac{1}{2}$ kr. Kadar je umrl go-

spodar, je prejel župnik 16 kr. k. v. za „ius mortuale“, po smrti gospodinje pa 8 kr.

Procesije je prepovedal in odpravil cesar Jožef II. Po ustanovitvi nove fare v Horjulu so ostale skoraj vse soseskine sv. maše. Opustila se je samo kapelanova maša v nedeljo po sv. Lovrencu in na božični praznik, kakor tudi vsa cerkvena opravila na praznik sv. Štefana. — Vsi duhovniki so morali opravljati te sv. maše za vrzdenško sosesko. Še-le župniku Fr. Dolinarju je dovolilo škofijstvo, da sme vzeti lastno intencijo pri teh mašah. Soseska plača vselej 90 kr. za pot, ob nedeljah in križevi teden pa 1 gld. 40 kr., ker je takrat sv. maša s pridigo. Te soseskine sv. maše pri horjulskih podružnicah opravlja g. kapelan; samo če njega ni, pride maševat g. župnik.

Sedaj so v navadi naslednje soseskine sv. maše: 1.—4. Vsako kvaterno nedeljo; 5. na god sv. Matija; 6. sv. Kancijana; 7. v nedeljo po sv. Kancijanu (patronsko opravilo); 8. tekom binškošne osmine poljska maša za sosesko (kapelan dobi za pot in sv. mašo 1 gld. 50 kr.); 9. na god vezij sv. Petra; 10. v nedeljo po sv. Lovrencu (cerkven shod); 11. v ponedeljek po tej nedelji (ker je bila nekdanj v nedeljo z blagoslovom sv. maša); 12. na god sv. Matevža; 13. sv. Simona in Juda; 14. enkrat tekom tedna po vseh Svetnikih (opravilo za rajnike, župniku plača soseska 2 gld.); 15. na god sv. Katarine in 16. na god sv. Tomaža.

Vrzdenska cerkev je samo lastnica parcel št. 240 in 256, na katerih stoji. Je pa nekaka solastnica parcel

št. 340, 625, 635, 640, 643, 846, 849, 869 davčne občine Vrzdenc in parcel št. 743 in 751/1 davčne občine Horjul. Te „cerkovnice“ koristijo v toliko cerkvi, da njihovi lastniki (22 vrzdenških posestnikov) plačujejo vsako leto cerkvi za njeno vzdrževanje 8 gld. Tudi se smejo te cerkovnice samo z dovoljenjem cerkvenega predstojništva drugim prodati. Vrzdenska soseska plačuje tudi 7 gld. na leto cerkvi za soseskine sv. maše. Nadalje prepusti cerkveniku v užitek svoj pašnik „na Gradišču“ (parc. 829/3) in gozd „Strojnica“ (parc. 1048/8).

Staro župnišče so Vrzdenci po trudu župnika P. Bohinjca podrli l. 1897. in l. 1898. sezidali na novo kupljeni parceli pri cerkvi od ključarja Janeza Slovša, novo pritlično mežnijo pod vodstvom podžupana Janeza Logarja št. 18. Parcela je stala 300 gld. in jo uživa vrzdenški mežnar, le da povrne cerkvi vsakoletne davke. — Lastnega premoženja ima cerkev v oblicijah za 600 gld., v osebinskih dolžnih pismih za 131 gld.

V cerkvi sv. Kancijana se opravljajo naslednje ustanovljene sv. maše:

1. Za r. vč. g. Jožefa Rozman ena sv. maša v osmini praznika sv. Jožefa.

2. Za r. Jurija Rozman se opravi 8 (preje 19) sv. maš in obletnica z enim nočturnom.¹⁾

3. Iz Štefan Rozmanove mašne ustanove se opravi 8 (preje 16) sv. maš za p. Štefana Rozman, Janeza Marinčič, Boštjana Marinčič in Jurija Železnik.

4. Ravnotako 2 (preje 4) sv. maši za r. Uršulo Jazbar in

5. Za r. Florijana Slovša in uboge duše v vicah ena sv. maša.

6. Za r. Jurija Kenk, Florijana Slovše in za uboge duše v vicah ena sv. maša (preje dve);

7. Za r. Jurija Žagar ena (preje tri); jednako 8. za r. Jurija Cepin; 9. za r. Jurija Žagar; 10. za r. Jurija Rožmanec; 11. za r. Tomaža Pohleven; 12. za r. Janeza Malavašec in 13. za r. Luka Rožmanec (preje dve). 14. Za r. Jerneja in Lucijo Slovše se opravita dve sv. maši (preje štiri) iz Jernej Slovše-ve ustanove.

15. Preč. g. kanonik Andrej Zamejic je napravil l. 1861. mašno ustanovo, da se opravijo zanj, za njegove stariše Gregorija in Jero Zamejic in vse sorodnike tri sv. maše. Z ustanoviteljevim dovoljenjem se opravi sedaj samo ena sv. maša 12. ali 17. marca z „libera“.

¹⁾ Ustan. sv. maše pod št. 2. do 5. se opravljajo sedaj v farni cerkvi.

16. Za r. Matevža Seliškar se opravi ena sv. maša na Vrzdencu, ena v farni cerkvi (preje štiri na Vrzdencu).

17. Jurij Samotorčan je napravil ustanovo, da se opravijo štiri sv. maše (preje sedem) za r. Mihaela in Marijano Samotorčan.

18. Za r. Jurija Petrovčič se daruje vsako leto ena sv. maša; 19. za r. Jakoba Rožmanec in sorodnike dve (preje štiri); 20. za r. Nikolaja in Katarino Rozman tri (preje štiri) in 21. iz Anton Slovsheve ustanove ena sv. maša za r. Primoža in Nežo Ravnohrib.

3. Podružnica sv. Mihaela nadangela na Samotorici.

Za vrzdenško cerkvijo se razteza severno pogorje, čegar srednja višina je 650 m. Na tej višavi so sezidali Samotorčani cerkvico sv. Mihaela. Izprva je bila podružnica pogradske fare, dve leti vrzdenške lokalije in sedaj spada pod horjulsko faro.

Oddaljena je ta podružnica eno uro od farne cerkve. Pot je izprva jako neprijetna, ker v deževnem vremenu zavirajo ilovnata tla človeka. Leta 1900. pa so Ljubgojnci in Samotorčani pod vodstvom župana T. Zdešarja in s pomočjo kmetijskega društva napravili složno vožno pot okrog Trnovčevega hriba. Samotorica tvori z Vrzdencem posebno davčno občino. V cerkvenem oziru je razdeljena med tri župnije, vendar spada večina (12 hiš) pod horjulsko faro. Število stanovnikov se manjša od leta do leta. Leta 1838. je bivalo na Samotorici 123 horjulskih faranov, l. 1890. jih je bilo samo še 79. Gostači so se preselili v dolino, kjer več zaslužijo. Tudi poslov je sedaj manj. Kraj je zelo zdrav. Novo pokopališče so dobili l. 1894. Preje so Samotorčani nosili mrlične na Vrzdencu.

Prebivalci se pečajo s poljedelstvom in živinorejo. Drobnice še nekaj redijo, a vendar pašo vedno bolj opuščajo. Dva posestnika (Grdadolnik in Tominec) imata celo zemljišče. Znamenitosti ne dobiš na Samotorici. Edina posebnost v teh hribih je, da ima tukaj govorca že prehod v poljansko narečje.

Cerkev stoji ob kolovozni poti, 669 m visoko nad morjem. Zidana je v renesanškem slogu, zvonik pa nosi sledove pozne gotike. Starost te podružnice je neznana. Na cerkvenem zidu se vidi zunaj na prezbiteriju letnica 1722, na kropilniku v žagradu je pa vsekana številka 1724. Mogoče so takrat popravljali to podružnico.

Vsi trije oltarji so leseni. Veliki je najbrže posvečen, ker še sedaj pripovedujejo ljudje, da so prišli iz Goriškega škof posvetit cerkev in veliki oltar. V

tronu je soha sv. Mihaela. Slikano podobo pred to soho je dal napraviti na lastne stroške ključar Pavel Sečnik. Slikal je podobo l. 1880. Matija Bradaška iz Kranja po fotografiji nekega rimskega mozaika. Podoba dela vso čast svojemu mojstru. Na strani stojita kipa sv. Ahacija in sv. Florijana. Zgoraj je podoba presv. Trojice in kipa sv. Ignacija in sv. Frančiška Ksaverija. Leseni oltar je blagoslovil 26. septembra 1858. vrhniški dekan vč. g. Andrej Pečar. — Stranska oltarja sta bila prenovljena l. 1868. Evangeljski je posvečen sv. Juriju; na straneh sta kipa sv. Elizabete in sv. Notburge; listni ima v tronu podobo M. B., na straneh pa kipa sv. Joahima in sv. Ane.

Pri vходу je na cerkvenem zidu naslikana presno podoba sv. Krištofa, ki se že prav malo pozna. Spodaj je že bila enkrat prebeljena. Zraven sv. Krištofa je manjša podoba sv. Križa. — Cerkev je dolga $8\frac{1}{2}$ m, široka je 5 m, v obsegu meri zidovje 50 m.

V zvoniku visijo trije zvonovi. Veliki zvon tehta 1406 funtov. Vlil ga je l. 1861. Anton Samassa kot 1454. delo. Okrašen je s podobami sv. Križa, brezmad. spoč. M. D. in sv. Mihaela. Srednji zvon je približno sedem stotov težak. Vlil ga je l. 1751. Jožef Samassa. Okrašen je s podobami sv. Jurija, sv. Mihaela, sv. Janeza Nep. in sv. treh kraljev. Zgoraj je napis: „Sancte Michael Archangel veni in advitorium (!) nostrum.“ Pod napisom je venec raznih okraskov. — Mali zvon je vlil l. 1861. Anton Samassa kot 1453. delo. Tehta 400 funtov in nosi podobe sv. Križa, sv. Florijana in sv. Jurija. — Pred l. 1861. sta bila samo dva zvonova v samotorškem zvoniku. Župnik Aleš Jerala je poslal manjši 493 funtov težki zvon zvonarju, da je vlil dva nova zvonova. Soseska je doplačala 1545 gld. 42 kr. — Ure ni v zvoniku.

„Počešno“ za soseskine sv. maše so zaporedoma plačevali gospodarji. Ker ni bilo sv. maše z blagoslovom, je šel ob gotovih dnevih duhovnik po cerkvi ter pokropil ljudstvo z blagoslovljeno vodo (circuitus). Okoli l. 1758. so opravljali pograbski duhovniki naslednje soseskine sv. maše na Samotorici:

1. Kvaterni teden v postu je bila prva sv. maša. Kapelan je dobil iz počešne 40 kr. n. velj. — 2. Tekom tedna po tretji postni nedelji je bila velikonočna spoved. Prišlo je k spovedi približno štirideset odrasčenih in osem otrok. Za vse opravilo in sv. mašo je prejel kapelan 1 gld. 20 kr., ker mu niso več dajali večerje in kosila. — 3. Na god sv. Jurija, 24. aprila, je imel kapelan mašo s pridigo. Potem je pokropil ljudstvo z blagoslovljeno vodo in opravil večernice. Cerkev mu je dala 20 kr., iz počešne je prejel 40 kr. — 4. Tretjo nedeljo

po veliki noči je bilo jednako opravilo. Kapelan je dobil prašička (ali pa $13\frac{1}{4}$ kr.) in cerkev je dodala 20 kr. — 5. Na god prikazni sv. Mihaela nadangelja, 8. maja, je prebral kapelan med sv. mašo evangelij. Dobil je iz počešne 40 kr., od cerkve 8 kr. — 6. Pred binkoštni so bili cerkveni računi, poljska sv. maša in procesija s štirimi evangeliji. Župnik je dobil za opravilo 2 gld. $13\frac{1}{4}$ kr. — 7. Isti dan je imel kapelan kvaterno mašo za poletje. Cerkev je plačala 40 kr. počešne za ključarja, pri katerem so bili računi. — 8. V osmini presv. R. T. je bila na Samotorici bira za sir. Župnik je maševal in dobil 40 kr. iz počešne. — 9. Isti dan je opravil tudi kapelan sv. mašo in dobil 40 kr. iz počešne. — 10. Na god sv. Ahacija, 21. junija, je maševal in prebral evangelij kapelan. Počešne je prejel 40 kr., od cerkve pa 8 kr. — 11. V nedeljo po osmini (ali med osmino) rojstva M. D. je bil cerkven shod. Sv. mašo za srečo pri svinjereji je opravil župnik. — 12. Isto nedeljo je imel veliko opravila z večernicami in blagoslovom kapelan. Za sv. mašo in „asperges“ je dobil 8 kr. od cerkve in 40 kr. iz počešne, za večernice 12 kr. in mesto prašička tudi $13\frac{1}{4}$ kr. — 13. V ponedeljek potem je zopet maševal kapelan in dobil počešne 40 kr., od cerkve 8 kr. — 14. Kvaterni teden v septembru je opravil kapelan tretjo kvaterno mašo in dobil je iz počešne 40 kr. — 15. Na god sv. Mihaela nadang. je bilo patronsko opravilo. Dobil je kapelan iz počešne 40 kr., od cerkve 8 kr. in za večernice 12 kr. — 16. Med tednom po prvi nedelji v oktobru je bila bira za žito. Župniku so dali za sv. mašo iz počešne 40 kr. — 17. Isti dan je pobiral žitno biro tudi kapelan. Dobil je za sv. mašo iz počešne 40 kr. Obedoval je ta dan v župnikovi hiši. — 18. Na god darovanja M. D. je maševal kapelan pri oltarju M. B. in prebral evangelij. Počešne je prejel 40 kr., od cerkve 8 kr. — 19. Kvaterni teden v adventu je opravil kapelan četrto kvaterno mašo in dobil iz počešne 40 kr.

Za naročeno sv. mašo je dobil duhovnik na Samotorici $53\frac{1}{4}$ kr. n. v. Kadar je prišel obhajati z Vrzdencem, je dobil 40 kr. za pot. Štolnina za poroke, krste in vpeljavke je bila jednaka vrzdenški. Pokopavat so nosili mrlične na Vrzdencem ali v Polhov Gradec, kakor je bilo priročno ljudem.

V novi matrikuli horjulske fare ni zapisanih sv. maš ob biri in cerkvenih računih, odpravljene so tudi procesije, blagoslovljenje in večernice. Sedaj opravlja kapelan soseskine sv. maše. S škofijskim privoljenjem opravi samo poljsko sv. mašo za sosesko, pri drugih mašuje na poljuben namen. Soseska plačuje za pot 90 kr.,

kadar pride s procesijo ali v nedeljo na Samotorico, takrat dobi 1 gld. 5 kr. Sedaj je trinajst zapisanih sv. maš na Samotorici: 1.—4. vsak kvaterni teden, 5. tretjo nedeljo po veliki noči, 6. na god sv. Jurija, 7. dné 8. maja je poljska maša za soseseko¹⁾, 8. na god sv. Ahacija, 9. v nedeljo Imena Marijinega (cerkven shod), 10. v ponedeljek po tej nedelji, 11. na god sv. Mihaela nadang., 12. v nedeljo po sv. Mihaelu, 13. na god Marijinega darovanja.

Prostor, na katerem stoji cerkev, spada k parc. št. 109. Meznija je na stavbišču parc. št. 108 in je tudi cerkvena lastnina. Njivico (parc. št. 1191), ki meri 583□ sežnjevin in nosi čistega dobička 53 kr., ima v najemu cerkvenik, ki plačuje cerkvi najemnine 52½ kr. Davka z dokladami plačuje cerkev od te njive 9 kr. — Premoženja ima v obligacijah za 194 gld. 51 kr., v osebinskih dolžnih pismih za 273 gld.

Na Samotorici se napravijo naslednje ustanovljene sv. maše:

1. Soseska na Samotorici je ustanovila šest sv. maš. Sedaj se opravijo tri sv. maše v postu na dober namen ustanovnikov in soseseke. — 2. Za Pavla Martinčiča ste vsako leto dve (preje štiri) sv. maši. — 3. Za Mino Samotorčan mašuje župnik dva- (preje tri-) krat. — 4. Eno sv. mašo opravi župnik v soboto pred praznikom Marijinega Imena za r. Mino Samotorčan.²⁾

4. Podružnica sv. Urha v Zaklancu.

Horjulska ravnina se prav za prav začne šele pri Podolnici, prvi horjulski vasi. Potnika, ki pride po okrajni cesti z Dobrove, kar preseneti pogled. Dolinica se razširi pred njegovimi očmi, da prav blagodejno vpliva na človeka. Še bolj zanima vsakega cerkvica, katero zapazi pred seboj na 426 m visokem griču. Precej visoko zidovje z dvema stolpičema, ki obdaja zaklanško cerkev, nas spominja preteklih časov, ko so naši predniki v podobnih taboriščih branili dom in vero. Pri zaklanški cerkvici so imeli prebivalci iz Zaklanca in Podolnice svoje zavetišče, tukaj so shranjevali svoje premoženje, tukaj so branili sebe in svojo družino ter hrabro odbijali napade krvoločnih Turčinov. Veliko pripovedk je razširjenih še sedaj o zaklanški cerkvi med horjulskimi farani.³⁾ Zid okoli cerkve je bil nekdanj višji. Štirje stolpiči so služili vaščanom za shrambe in brambo. Kakor pripovedujejo stari ljudje,

je bila prva cerkev lesena, ter je zgorela v začetku 18. veka. Za zidanje nove cerkve so potrebovali mnogo kamenja. Nevarnosti ni bilo nobene več za vaščane. Zato so začeli podirati obzidje okoli cerkve. Kasneje so tukaj napravili pokopališče. Velik del tega prostora so zasuli, zamašili so tudi vse strelne luknje, ki se sedaj nič več ne poznajo. Zahodnji in severni stolpič so tudi podrli. Na zahodnji strani stoji meznarija, ki je zidana s kameni podrtega stolpiča. Zaklanška cerkev ima še možnar iz turških časov. Kasneje so ga dali prisekati, da lahko ž njim streljajo ob slovesnih dnevih. V cerkev prav rado trešči.

Velika nesreča se je zgodila 4. julija l. 1862. Pred meznarijo so streljali na čast mil. gosp. knezu in škofu Jerneju, ki je prišel birmovat in posvetit novopredelano cerkev in veliki oltar sv. Marjete v Horjulu. Iskra je odletela v slamnato streho, ki je takoj začela goreti. Kmalu je bila tudi cerkvena streha v ognju. Veter je vlekkel proti vzhodu in iskre so letele v Podolnico, kjer je zgorelo 17 poslopij in 9 goved. Ostala je samo hiša, ki stoji prav pod zaklanškim hribom. Zaklanški zvonovi, ki so najlepše peli v celi fari, so se stopili. Novi jih niso dosegli. Škode je napravil požar za 23.268 gld. — Še ne dvajset let kasneje je začelo goreti ob polu dveh dné 12. jan. l. 1882. v stelji h. št. 17 v Zaklancu. Zgorelo je 11 hiš z gospodarskimi poslopiji (h. št. 5, 7—12, 15 [samo hlev], 16—19). Razum posestnika h. št. 19 so bili vsi zavarovani za 5252 gld. Ško'a se je cenila na 25.300 gld. Zažgali so najbrže otroci. Denarne podpore so poslali razni dobrotniki osebno ali po „Zgodnji Danici“ 370 gld. Sosedje so dali les in druge potrebne stvari.

Za lepim križem, katerega so postavili zaklanški mladeniči in dekleta, se odcepi od okrajne ceste stranska pot, ki vodi pod zaklanški grič. Deset minut je treba iti navzgor, da se pride do cerkve. Zaklanška cerkev je najbolj pravilno zidana. Potres jo je l. 1895. zelo razdejal. L. 1897. pa se je po trudu župnika P. Bohinjca in ključarjev Ņagodeta in Sečnika spet zvezala z močnimi vezmi, osnažila in olupšala.

Dolga je ta podružna cerkev 15·8 m, široka 7·6 m in obseg zidovja meri 57 m. V cerkvi so trije leseni oltarji. Veliki je posvečen sv. Urhu. Na straneh stojé kipi sv. Tomaža Kant., sv. Janeza od Boga, sv. Nikolaja in sv. Tilna. Zgoraj je podoba Matere Božje. Oltar je prenovil podobar Valentin Šubic iz Poljan. — Stranski

¹⁾ Kapelan dobi za pot in intencijo 1 gld. 50 kr.

²⁾ Prim. šestnajsto mašno ustanovo pri farni cerkvi

³⁾ Nekega dne je Turek kosil pod Kajžarjem v Podolnici. Kar nekdo ustrelil in strel izbije Turku žlico iz rok. Prestrašen skoči Turek na noge rekoč: „Svetec pljuje doli, zdaj pa le

bežimo!“ — Zopet drugič so hoteli Turki prijahati na vrh zaklanškega griča. Kar se začne zemlja udirati pod kopiti in konji niso mogli naprej. Ko vprašajo, kako daleč seže moč tega svetnika, jim pokažejo ljudje po dolini naprej. Turki potem v tem kraju niso ropali in požigali.

oltar na evangelijski strani je posvečen sv. Heleni. Podoba kaže najdenje sv. Križa. Ob straneh sta kipa sv. Ane in sv. Marije Magdalene, zgoraj je podoba Žalostne Matere Božje. — Na listni strani je oltar svetega Valentina. Podoba je prav dobro naslikal domačin Primož Škof, Mrakov iz Zaklanca. Zgoraj je podoba sv. Florijana, ob straneh pa kipa sv. Janeza Nep. in sv. Ignacija Stranska oltarja je prenovil podobar Jernej Trnovec iz Polhovega Gradca.

Veliki oltar kakor tudi cerkev je posvetil 15. junija l. 1772. pomožni škof Karol grof Herberstein. Cerkevno in zvonikovo streho so popravili l. 1843. za 360 gld. 15 kr. Soseska je dala 75 gld., ostali znesek so plačali s cerkvenim denarjem. Sedanja cerkev je bila dozidana okoli l. 1757., kakor kaže letnica, ki je vsekana na kropilniku v žagradu. V stranskih oltarjih je portatile. Veliki oltar ima privilegij za sedem let. V zvoniku visijo trije zvonovi. Mali zvon tehta 170 kg in je okrašen s podobo sv. Križa; na drugi strani je napis: Albert Samassa I. A. Camp. Fusor. Anl. Labaci. — *№* 898 * 1879. — Srednji zvon tehta 763 funtov. Nosi podobe sv. Križa, sv. Valentina, sv. Helene in spodaj napis: *№* 1586. Opus Antonii Samassa. Labaci. 1862. — Veliki zvon je okrašen s podobami sv. Križa, sv. Nikolaja in sv. Florijana. Spodaj ima napis: *№* 1587. Opus Antonii Samassa, Labaci. 1862. Tehta 1233 funtov.

Pokopališče okrog cerkve je staro nekaj nad 250 let. Vendar ni znano, kdaj so začeli tukaj pokopavati mrličje. Križ na pokopališču je podarila farna cerkev. Za mrtvašnico služi en stolpič, v drugem spravlja cerkvenik razno poljsko orodje.

Za soseskine sv. maše so zaporedoma plačevali počesno gospodarji iz Zaklanca in Podolnice. Ok. l. 1758. so bile v navadi sledeče soseskine sv. maše:

1. Na god sv. Valentina je dobil kapelan iz počesne 30 kr., od cerkve 8 kr. nem. veljave. 2. Kvaterni teden v postu je maševal župnik ter prejel 28 kr. 3. V sredo po drugi postni nedelji je bila skupna velikonočna spoved. Prišlo je k spovedi približno 80 odraščanih in 10 otrok. Mesto večerje je dobil kapelan iz počesne 30 kr., za sv. mašo pa 40 kr. 4. V saboto pred ali po sv. Juriju je bila poljska sv. maša s procesijo. Vsi vaščani so zložili za kapelana 48 kr. 5. Dne 3. maja, ko se je obhajal spomin Najdbe sv. Križa, je bila procesija, sv. maša in pridiga. Cerkev je dala počesne 34½ kr. 6. Isti dan so bili cerkveni računi. Župnik je prišel maševat. Dobil je 2 gld. 13¼ kr. in kosilo. Tudi kapelanu so pripravili kosilo. 7. Na god sv. Florijana so prišle procesije od sosednjih podružnic. Župniku so dali za sv. mašo in pridigo iz počesne 30 kr., cerkev pa 8 kr. 8. Drugo

kvaterno mašo je zopet opravil župnik, ki je prejel iz počesne 20 kr., od cerkve pa 8 kr. 9. Nedeljo pred godom sv. Janeza Krstnika je bil cerkven shod. Župnik je pokropil ljudstvo z blagoslovljeno vodo, pel večernice, maševal in pridigoval. Prejel je za vse opravilo iz počesne 40 kr., od cerkve 12 kr. 10. Na god sv. Urha je bilo patronsko opravilo. Maševal in pridigoval je župnik, ki je dobil počesne 30 kr., od cerkve 8 kr. 11. Okoli godu sv. Jakoba je bila kapelanska bira za seno. Za sv. mašo je dobil iz počesne 20 kr. 12. Nekaj dnij kasneje je zopet maševal kapelan ter prejel 20 kr. 13. Na god sv. Tilna je maševal kapelan pri oltarju sv. Helene in prebral evangelij. Iz počesne je dobil 30 kr., od cerkve 8 kr. 14. Kvaterni teden je opravil župnik tretjo kvaterno mašo. 15. V sredo po kvaterni nedelji je pobiral župnik žitno biro. Za sv. mašo je dobil iz počesne 20 kr. 16. Isti dan je maševal tudi kapelan. 17. Na god sv. Nikolaja je imel kapelan ob 10. uri sv. mašo s pridigo. Prejel je iz počesne 30 kr., od cerkve 8 kr. 18. Kvaterni teden je opravil župnik četrto kvaterno mašo. 19. Na god sv. Tomaža Kant., 29. dec., je maševal kapelan pri velikem oltarju in prebral evangelij. Iz počesne je prejel 30 kr., od cerkve 8 kr.

Kapelan Jožef Vogler omeni v svojem spisu, da je nedavno ustanovil neznan dobrotnik šest sv. maš, katere opravijo med letom pograbski duhovniki ob nedeljah, praznikih ali sopraznikih v zaklanski cerkvi. Ob enem razlagajo krščanski nauk. Za vsako teh svetih maš je bil določen stipendij 1 gld. 10½ kr. n. v. V osmini po spominu vernih duš je naročila soseska sv. mašo z biljami (en nokturn in hvalnice) za umrle vaščane. Plačala je 1 gld. 4 kr. n. v. — Za navadno naročeno sv. mašo, katero je opravil duhovnik v cerkvi sv. Urha, je bilo darilo 40 kr. Za črno mašo je dobil 40 kr., za pogreb 18 kr., za bilje posebej 16 kr., za otrožji pogreb 8 kr. in ravno toliko sedmi dan za „libera“.

Sedaj opravlja kapelan soseskine sv. maše. Za pot dobi iz cerkvenega premoženja ob delavnikih 90 kr., ob nedeljah in kadar pride s procesijo v Zaklanec, pa 1 gld. 5 kr. V navadi so sv. maše: 1. – 4. Vsak kvaterni teden; 5. na god sv. Valentina; 6. v soboto po beli nedelji (poljska sv. maša, cerkev plača 1 gld. 50 kr.); 7. na god najdbe sv. Križa; 8. na god sv. Florijana (procesija pride iz Horjula); 9. v nedeljo pred sv. Janezom Krstnikom (cerkven shod); 10. na god sv. Urha, soseskinega varuha; 11. v nedeljo po sv. Urhu (patronske opravilo); 12. na god sv. Tilna; 13. prvi pripravn dan po 2. novembru z biljami (kapelan dobi 1 gld. 75 kr.);

14. na god sv. Nikolaja; 15. na god sv. Janeza Ev. (mesto na god sv. Tomaža Kantv.).

Cerkev ima lastnega premoženja za 177 gld. 58 kr. Soseska plača prostovoljno za soseskine svete maše 11 gld. 3 kr. in za vzdržavanje cerkve 11 gld. 9 $\frac{1}{2}$ kr. L. 1893. so neznani hudobneži ukradli srebrn kelih s pateno. — Cerkev je lastnica posestva v obsegu 10 oral 1551 □ sežnjev. Svet ima v najemu cerkvenik (parcele št. 754, 1213, 1243, 1245, 1248, 1250, 1251, 1260, 1409/8, 1252), ki plačuje najemnine 4 gld. 16 $\frac{1}{2}$ kr. Davke plača cerkev. Čisti donesek cerkvenega sveta je cenjen na 15 gld. 79 kr. „Cerkovnic“ je tudi nekaj v Zaklancu (parc. št. 277, 359, 361, 364, 369, 377/1, 377/2, 390, 316, 360, 315, 278/2, 276). Zanje plačuje 31 posestnikov iz Zaklanca in Podolnice cerkvi 4 gld. 48 kr. Mesto žita dobi cerkev 5 gld. 77 $\frac{1}{4}$ kr. od 14 posestnikov. Za železno kravo (vacca ferrea) plačuje sedem posestnikov po 12 kr., skupej 84 kr. Železna krava pomeni najbrže stalni priboljšek.

V cerkvi sv. Urha je devet mašnih ustanov: 1. Za r. Jurija Marovt opravi župnik eno sv. mašo (preje dve). Po sv. maši dá enemu domačemu ubožcu 55 $\frac{1}{2}$ kr. miloščine. 2. Iz Andrej Zdešarjeve in Marije Nagličeve ustanove se opravi ena sv. maša (preje dve) za pok. ustanovnika in uboge duše v vicah. 3. Za r. Matijo Mrovle opravi župnik pet (preje deset) sv. maš in sicer štiri ob določenih dnevih (na god sv. Matije, sv. Filipa in Jakoba, sv. Lovrenca in sv. Mihaela). Obresti so tako razdeljene, da dobi župnik za šolske podobice 83 $\frac{1}{2}$ kr., za dva reveža, katerih jeden mora biti iz Zaklanca, drugi iz Podolnice, po 1 gld. 68 kr. 4. Za r. Jakoba Nagode se daruje ena sveta maša. 5. Za r. Jakoba Slovše dve (preje štiri). 6. Za Florijana in Lucijo Kozina štiri, 7. za Jurija in Jero Potrebueš dve (preje tri), 8. za Andreja Prosen eno in 9. za pok. Štefana in Marijo Velikovrh dve (preje tri) sv. maši.

VIII.

Poslopja, posestvo in dohodki horjulskih duhovnikov.

Brez oporekanja bode vsakdo pritrdil, da je najlepše in najpripravnejše poslopje v horjulski fari novo župnišče. Njegovo zgodovino pove spominska plošča, ki je vzdana nad glavnim vhodom, z napisom:

**Aedificata 1788; exaltata 1833:
Munificentia R. D. Can. Andr. Zamejic
reconstructa 1887.**

Župnišče, katero so l. 1788. v naglici sezidali Horjulci, ni zadostovalo vsem potrebam. Spodaj je bila na vsaki strani ena soba, pod streho pa na eni strani dve, na drugi ena. Knez in škof Anton Alojzij Wolf je prenočil v tem župnišču dne 20. maja l. 1825. V svojih zapiskih je tudi omenil ta župni dvorec.¹⁾ L. 1833. je vzdignil župnik Fr. Veriti župnišče za eno nadstropje in je tudi znotraj popravil vse potrebno. To popravo je naznanil knezoškofu, ko je bila 26. julija l. 1835. birma v Polhovem Gradcu.²⁾ To prezidavo je pregledal knezoškof dné 26. julija l. 1841.³⁾

Staro župnišče je bilo dolgo 16·2 m, široko 11·1 m in visoko do strehe 6·2 m. Pokrito je bilo z opeko. V pritličju so bili štirje prostori, na levo stanovanje župnikovo, na desno družinska soba, zadej na levo shramba za razno orodje, na desno pa obokana kuhinja s shrambo za jedila. V zgornjem nadstropju je imel na levo eno sobo župnik, na desno pa dve sobici kapelan, zadej je bila na levo spalnica za družino, na desno pa kašča. Pod zemljo ste bili dve obokani kleti.

Popravljenno župnišče je le malo časa zadostovalo raznim potrebam. Vendar so dolgo odlašali s temeljito popravo. Šele l. 1887. so poskusili odstraniti vse napake in nepopolnosti župnega dvorca. Potrebni načrt je napravil c. kr. nadinženir Konrad Grimm v Ljubljani. Gospodu župniku in zidarskemu mojstru Martinu Kogelšku se je zdel preokoren ta načrt. Popravila sta ga sama in potem popolnoma samovoljno vodila delo. Ljudstvo je hodilo na tlako, vozilo kamenje in opeko, ter dovažalo potrebni les za popravo. Približno 5000 gld. je daroval domačin preč. gosp. kanonik Andrej Zamejic. Domača občina je svojega dobrotnika imenovala častnim občanom. — Delati so začeli v maju. Župnik se je preselil s pisarno v šolsko poslopje, kjer je pet mesecev prebival v nekdanjem mežnarjevem stanovanju. Družina je spala na hlevu v senu. Ko je prišel nadinženir Grimm delo nadzorovat, je sam priznal, da bode župnišče bolje in pripravneje sezidano po popravljenem načrtu, kakor bi bilo po njegovem navodilu.

Sedanje novo župnišče je dolgo 19 m, široko 11·1 m in visoko do strehe 6·5 m. Desna polovica ima stari zid, levo so podaljšali za 3 m v vrt; vse so vzdignili za 30 cm. Spodaj so štirje prostori, spredaj na

¹⁾ Der Pfarrhof hat unten auf jeder Seite ein Zimmer, oben unter dem Dache auf einer Seite zwei, auf der andern eines. Er ist im ziemlich guten Zustande.

²⁾ Dotično naznanilo se glasi v zapisniku na str. 405: Zu Horjul hat der Pfarrer den Pfarrhof mit der Gemeinde um einen Stock erhöht

³⁾ Der Pfarrhof hat einen zweiten Stockwerk erhalten, der zwei Wohnzimmer für den Pfarrer, zwei für den Kaplan enthält; zu ebener Erde sind noch Wohnzimmer für die Geistlichkeit.

desno obednica, na levo je pisarna, zadej na desno kuhinja, na levo pa shramba za jedila in kašča. Zgoraj ima župnik tri lepe sobe, kapelan pa dve. Kleti pod zemljo ste tudi popravljeni.

Novo gospodarsko poslopje je bilo postavljeno l. 1879. Dolgo je 19 m in široko 11,5 m. Med župniščem in gospodarskim poslopjem je 7 m široko dvorišče. Spodaj so trije obokani prostori, hlev, drvarnica in kolarnica. Zgoraj na desno je skedenj, na levo pa shrambe za mrvo. Na jugozapadnem oglu je prizidan obokan svinjak, nad njim kurnik in golobjak. Streha je škrlinata. Gradivo so dali farani, ki so tudi hodili delat tlako. V pokritje ostalih stroškov so si prostovoljno naložili 60% naklado na davke, katero so sami pobrali po hišah. Vse delo je stalo nekaj nad 2000 gld. Dne 9. marca je oznanil tč. upravitelj Franc Dolinar, naj pripeljejo farani les. Dne 22. aprila je bil vložen temeljni kamen, 29. maja so postavili krov, 18. junija je bila dodelana streha in 11. oktobra so odšli zadnji delavci. Delo je zato tako napredovalo, ker se je vsak faran potrudil pomagati po lastnih močeh.

Pravi kras horjulske fare je tudi vrt pred župniščem. Župnik Fr. Veriti je dal l. 1812. iz lastnega premoženja 142 gld. za svet, ki ga je kupil od Matije Fajdiga, 40 gld. pa posestnik Štefan Zdešar iz Zaklanca, h. šte. 15. Župnik je obljubil zase in za svoje naslednike, da bo opravil vsako leto dve sv. maši za r. Nežo Zdešar in sicer 21. jan. v Zaklancu ali v Horjulu, 18. avgusta pa v Zaklancu. Sedaj mašuje župnik samo 21. jan. v farni cerkvi, plača davke in nekaj malega cerkvi in mežnarju. Prepisnino (10 gld.) je plačal župnik dne 26. aprila l. 1813. v Polhovem Gradcu. Iz kupljenega sveta je napravil župnik farovski vrt. Kmalu je bil poln žlahtnega drevja, ki je obilna plačalo župnikov trud.¹⁾ Vrt je imel gabrovo ograjo, ki je ostala do leta 1883. Stari vrt (parc. šte. 1) je meril 500 □ sežnjeve in donašal čistega dohodka 2 gld. 6 kr. L. 1883. je ukazal župnik Fr. Dolinar iztrebiti gabrovo mejo. Privzel je k vrtu še dobro tretjino njive (parc. št. 7). Srenja je po prostovoljnih darovih v lesu, denarju in delu ogradila farovski vrt, ki meri sedaj skoraj pol orala.

Ostalega sveta, ki služi župniku za užitek, ni posebno veliko. Na Vovčnah za Horjulom so skupaj tri farovške parcele št. 57, 58 in 46/2. „Njiva“ (parc. št. 57) meri 1225 kvadratnih sežnjeve in donaša čistega dohodka 4 gld. 40 kr. „Travniki na Vovčnah“ (parc. 58) meri 1 oral 305 kvadratnih sežnjeve in

daje čistega dobička 10 gld. 12 kr. Ta travnik in njivo je prepustila občina v užitek domačemu župniku. Dne 1. maja l. 1823. so napravili posebno pogodbo. Vsak župnik je plačal tekom prvega leta svojega službovanja v Horjulu 25 gld. k. velj., opravil je za sosesko štiri sv. maše in prevzel vse manjše poprave pri župnišču. Zato je imel užitek omenjenih dveh parcel. Davke je plačevala horjulska občina. — L. 1880. so pristavili tej pogodbi pripombo, da odpusti horjulska občina svojim župnikom plačilo 25 gld. konv. velj. pri nastopu župnije, zato pa mora župnik plačevati davke. Tudi število sv. maš so znižali na dve, kateri mora župnik opraviti za sosesko 24. junija in 12. julija.

Parcelo šte. 46/2 s ploščino 506 kvadratnih sežnjeve je prevzel župnik Fr. Dolinar dne 3. marca 1881 za odpisani dolg iz Fr. Veritijeve mašne ustanove. Imenuje se „stari vrt na Vovčnah“.

Na Ruparjevem griču je „Kapsnik“ (parc. št. 208) v obsegu 15 kvadratnih sežnjeve in z doneskom 5 kr.

Pri delitvi občinskih pašnikov je podarila vrzdenška soseska župniku v Lipalici ležeči travnik „za Zajčico“ (parc. 634) v obsegu 1061 kvadratnih sežnjeve (1 gld. 92 kr. čistega dobička). Horjulska soseska je darovala sosednjo parcelo št. 629/3, ki meri 130 kvadratnih sežnjeve in donaša 24 kr. dohodka.

Hrib „Brezovec“ (parc. 1016) je soseskina cerkovnica, vrh (1016/2) je pa farovška lastnina. Vsakih šest let se enkrat poseka grmičevje za butare. Tudi nekaj vejevja in praproti se dobi na tem vrhu, ki meri 1460 kvadratnih sežnjeve in nosi čistega dobička 69 kr.

Kot Töttingerjev beneficijant ima župnik nekaj sveta tudi na Vrzdencu, namreč parcele št. 67, 273 in 274 davčne občine Vrzdencec. Travniki „za grobljo“ meri 648 kvadratnih sežnjeve in donaša dohodka 2 gld. 73 kr. Vrt za bivšim župniščem meri 245 kvadratnih sežnjeve, njiva pa 440 kvadratnih sežnjeve. Dohodka daje prvi 73 kr., druga pa 2 gld. 34 kr.

Župnikovi dohodki so bili vedno pičli. V sled dvornega ukaza z dne 18. junija l. 1785. je bila določena župnikova plača na 400 gld. Ker so obresti ustanovnih glavnice znašale 283 gld., drva so bila cenjena na 11 gld. 40 kr., je dobival župnik iz verskega zaklada letni prispevek 105 gld. 20 kr. Biro in štolnino so pobirali pograjski, oziroma na Lesnem Brdu vrhniški duhovniki. — Župniku Alešu Jerala so določili l. 1842. prispevek 321 gld. 25 kr. k. v. Dne 1. novembra l. 1843. so ga znižali na 319 gld. 12 kr. Župnik je zato dobival tak prispevek, ker je vlada plačevala samo 2% obresti ustanovnih glavnice. Štolnino je prevzel horjulski župnik l. 1853.¹⁾ Tudi za biro je hotela odškodno-

¹⁾ Odlok dež. vlade z dne 15. jun 1853, št. 6079.

¹⁾ Knezoškof A. A. Wolf omenja v svojem zapisniku: „Dieser Pfarrer hat die Pfarre Horjul dadurch sehr verbessert, dass er durch Ankauf den pfarrhöflichen Terrain um den Pfarrhof erweiterte, und einen schönen Garten bildete.“

vati pograjske duhovnike. Polovico bire je vsled vladinega odloka ¹⁾ prevzel horjulski župnik od kapelanov, ostala mu je pripadla po smrti pograjskega župnika Jakoba Fada. Zapisane bire je bilo v horjulski fari: 30 $\frac{1}{4}$ mernikov pšenice, 3 $\frac{1}{4}$ mešanice, 2 $\frac{1}{2}$ rži, 3 $\frac{1}{2}$ ovs, 203 pesti prediva, 109 $\frac{1}{2}$ košev sena, 5 funtov volne in 3 gld. $\frac{1}{2}$ kr. za sir. Na Vrzdencu, v Zaklancu in Podolnici je dobival seno kapelan, drugod je je delil z župnikom. Pograjski cerkvenik je dobival na Samotorici 1 $\frac{1}{2}$ mernika mešanega žita, cerkvenik pri sv. Lovrencu pa štiri kose sira. V ostalih vaseh sta dobivala nekaj prostovoljne bire. — Novo fasijo je dobil župnik Aleš Jerala l. 1861. Dobival je od 1. oktobra l. 1861. do 31. jan. l. 1864. vsako leto 304 gld. 62 $\frac{1}{2}$ kr. prispevka iz verskega zaklada. Tedaj so zasledili neko pomoto in horjulski „gospod oče“ so morali povrniti 587 gld. 57 $\frac{1}{2}$ kr. Znanprej je dajal verski zaklad samo letnih 52 gld. 80 $\frac{1}{2}$ kr. Za doplačilo je moral opravljati župnik 30 sv. maš. To število so znižali l. 1863. na osem. Po smrti pograjskega župnika Jakoba Fada ²⁾ je dobil horjulski vso biro. Zato mu je takoj ustavila vlada neznan prispevek. Župnik Fr. Dolinar je vrnil vladi še ostalih osem sv. maš. ³⁾ Kasneje so se nekoliko zboljšale razmere. Župnik je zopet dobival prispevka 235 gld. 37 kr. — Vsi dohodki župnikovi so bili do l. 1896. zaračunjeni z 895 gld. 80 $\frac{1}{2}$ kr. Zato je moral porabiti vsako leto 10 gld. za manjša popravila. L. 1899., 15. jan. s štev. 18.426 pa je deželna vlada nakazala kongruo 610 gld. 13 kr.

Prvi horjulski kapelani so dobivali iz verskega zaklada 150 gld. k. v. L. 1803. so jim povišali plačo na 200 gld. ⁴⁾ Za časa francoske vlade je prenehala horjulska kapelanija. Kasneje so zopet dobili kapelana. Plača mu je bila izprva določena s 150 gld., l. 1824. so jo zvišali na 200 gld. ⁵⁾ Opraviti je moral za ta prispevek letnih 34 sv. maš. Sedaj dobiva kapelan iz verskega zaklada 300 gld. V priboljšek mu farani prostovoljno dajo nekaj bire.

IX.

Duhovni pastirji v fari.

Ker je že zgoraj popisano delovanje obeh vrzdenških beneficijatov, hočem tukaj navesti samo kratke životopise vseh horjulskih župnikov, kapelanov in subsidijarijev.

A. Župniki.

1. **Tomaž Rozman** (od 22. decembra l. 1789. do 19. maja l. 1795.). — Rojen v Mošnjah v novembru

¹⁾ Odlok dež. vlade z dné 24. sept. 1853, št. 10.705. — ²⁾ Dnó 3. aprila l. 1885. — ³⁾ Odlok knezoškof. ord. z dné 10. avg. 1885, št. 1357. — ⁴⁾ Odlok dež. vlade z dné 27. julija 1803, št. 3988. — ⁵⁾ Odlok dež. vlade z dné 28. maja 1824, št. 7178.

l. 1748. je bil posvečen dné 21. decembra l. 1771. (star 22 let 11 mesecev). Prvi dve leti je bil subsidijarij na Vrzdencu, potem sedem mesecev subsidijarij v Žusemu (Siessenheim) na Štajerskem in poldrugo leto kapelan v Kranjski Gori. Nato je prišel zopet na Vrzdenc, kjer je postal beneficijat l. 1784. V naslednjem letu je napravil župnijski izpit „cum profectu 1^{mae} classis“. Po ustanovitvi nove fare v Horjulu je bil imenovan dné 25. novembra l. 1789. župnikom horjulskim. Sit vednih preprirov z Vrzdenci je prosil za izpraznjeno lokalijo v Dobrunji, kamor se je preselil dné 19. maja l. 1795. Umrl je v Dobrunji 13. avgusta l. 1801.

2. **Nikolaj Cipriani** (od 9. junija l. 1795. do konca l. 1806). — Rodom Italijan je bil l. 1787. prvi kapelan na Brezovici. Kasneje je prišel za farnega vikarija v Kresnice. Ker je bil zelo strog in natančen, se je sprl s svojimi farani in prosil za izpraznjeno horjulsko župnijo. Tudi v Horjulu se je moral pripraviti z upornimi Vrzdenci in trmoglavimi Horjulci. ¹⁾ Zato se je rad preselil na Brezovico, kjer je deloval kot farni vikarij do smrti. Umrl je 12. dec. l. 1828., star 68 let.

3. **Matej Wolf** (vulgo „Vouk“ od 6. maja l. 1807. do konca febr. l. 1812). — Porojen v Radoljici l. 1752., se je šolal v Ljubljani. Posvečen je bil v duhovnika „ad titulum agrorum civitati Rattmanstorfensi subditorum (Andreae Gollmayr, Bartholomaei Douschan et Matthaei Pretner)“ in sicer je prejel subdijakonot dné 20. decembra l. 1777., dijakonat 13. junija l. 1778. in mašništvo 20. marca l. 1779. Eno leto je preživel kot bogoslovec v Gornjem Gradu. Potem je bil kapelan v Grižah na Spodnjem Štajerskem sedem mesecev, v Podbrezju štiri in pol leta in na Igu pet let. Dnó 17. avgusta l. 1791. je bil vmeščen na faro Spodnji Tuhinj. Od l. 1795. do 22. nov. l. 1796. je služboval v Lešah ²⁾, l. 1797. je bil lokalist na Koprivniku, od l. 1798. do l. 1807. pa lokalist na Bohinjski Beli. Radi bolehnosti je zapustil Horjul l. 1812. in se preselil v Kovor, kjer je služboval kot župnik do l. 1817. V pokoju je živel v Tomišlju, l. 1821. v Horjulu, potem do l. 1826. v Dobrunji in naposled v Radoljici, kjer je umrl 6. januarja l. 1827. (Nadaljevanje prih.)

¹⁾ Župnik Cipriani ni dovolil cerkveniku, da bi zvonil k hudi uri. L. 1804. je nastal vsled tega v Horjulu pravi upor. Horjulci so ulomili zaprta vrata v zvonik in samovoljno začeli zvoniti. Ker je tisti dan napravila toča neznan škodo, so metali skozi okna točo v župnišče in grozili gospodu župniku. Komaj je potolažil pograjski župnik razburjene vaščane, da so šli domov.

²⁾ Zgodovina župnij v dekaniji Radolice, str. 100.